

Sygn. akt III AUz 98/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2016 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale M. R., B. S., A. S., A. R., W. S., (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o objęcie ubezpieczeniem społecznym

na skutek zażalenia organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 czerwca 2016 r. sygn. akt VI U 1027/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko

III AUz 98/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 16 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 zawiesił postępowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, że płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdzających, że zainteresowani pracownicy z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z (...) Spółką z o.o. oraz (...) Spółką z o.o., a wykonywanych na rzecz (...) Spółki z o.o. w S., tj. pracodawcy, z którym pozostawali jednocześnie w stosunku pracy, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownicy płatnika składek (...) spółki z o.o. w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że spór w sprawie sprowadzał się do interpretacji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej oraz do kwestii od jakiego momentu ewentualnie można stosować wykładnię tego przepisu zawartą w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. II UZP 6/09.

Sąd meriti podniósł, że obecnie w Trybunale Konstytucyjnym zawisły dwie sprawy dotyczące przedmiotowej problematyki. Sprawa P 1/16 wywołana pytaniem prawnym skierowanym przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w analogicznej sprawie (III AUa 766/14) dotyczącej innego podmiotu czy art. 8 ust. 2a w związku z art. 4 pkt 2a ustawy systemowej rozumiany w ten sposób, że płatnikiem składek za osobę wykonującą prace na podstawie umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy z którym pozostaje w stosunku pracy, jest ten pracodawca, jest zgodny z art. 2 w związku z art. 64 ust. 3 oraz w związku z art. 84 Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy wskazał także, że z urzędu jest mu wiadomym, że pozostałe sprawy zawisłe przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie a dotyczące tożsamej problematyki, zostały zawieszono do czasu rozpoznania powyższego pytania prawnego.

Ponadto w sprawie K 15/16 Konfederacja Lewiatan złożyła w Trybunale Konstytucyjnym wniosek o zbadanie zgodności art. 8 ust. 2a in fine w związku z art. 18 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 16 ust. 1 pkt 1, ust. 1b, ust. 2 i 3, art. 17 ust. 1 i 2 tej ustawy, w związku z art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, art. 81 ust. 1, art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku § świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, art. 9, art. 10, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, art. 2 pkt 2 i 3, art. 36 ust. 2 i 4 oraz art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych z art. 20 w związku z art. 22, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 1 i 3 i art. 2 Konstytucji RP, oraz art. 2 i art. 51 ust. 1 Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy wskazał także, że kwestia zawieszenia niniejszego postępowania do czasu zakończenia rozpoznawania powyższej problematyki przez Trybunał Konstytucyjny była przedmiotem rozważań stron na ostatniej rozprawie w dniu 2 czerwca 2016 roku, podczas, której strona powodowa wniosła o wyznaczenie terminu do sprecyzowania przedmiotowego wniosku, zaś pełnomocnik strony pozwanej oświadczył, że ewentualny wniosek pozostawia do uznania sądu.

Powyższe, zdaniem Sądu meriti, uzasadniało zawieszenie postępowania w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego zachodzi konieczność zawieszenia niniejszego postępowania do czasu zakończenia postępowania w sprawie III AUa 766/14 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie. Rozstrzygnięcie sprawy zależy wprost od tego w jaki sposób zakończy się postępowanie toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie o sygn. akt P 1/16 , bądź K 16/15, dotyczące zgodności z Konstytucją przepisów art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu pierwszej instancji dla rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania spółki kluczowe znaczenie ma wynik zgodności z Konstytucją powołanych wyżej przepisów. Kwestia ustalenia, że powodowa spółka jest płatnikiem składek za zainteresowanych pracowników w okresach i z podstawami wymiaru określonymi w zaskarżonych decyzjach opiera się właśnie na wyżej wymienionych unormowaniach, a zatem w razie ewentualnego stwierdzenia ich niezgodności z Konstytucją, żądanie powodowej spółki stanie się uzasadnione. Wpływ wyżej wymienionej sprawy na wynik niniejszej sprawy jest więc oczywisty. Sąd Okręgowy podkreślił, że interpretacja spornego przepisu budziła wątpliwości samego organu rentowego, który w informatorze dostępnym dla płatników przedstawiał zupełnie odmienną interpretację przepisów aniżeli stosuje dzisiaj wydając zaskarżone decyzji.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji przepis art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. należy stosować odpowiednio w odniesieniu do postępowania prowadzonego przed Trybunałem Konstytucyjnym. Wykładnia funkcjonalna nakazuje dopuścić możliwość zawieszenia postępowania na tej podstawie pomimo, iż przepis literalnie nie wskazuje takiej możliwości. Co prawda postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym nie jest „postępowaniem cywilnym” w rozumieniu tego przepisu, niemniej jednak w ocenie Sądu dopuszczalne jest zastosowanie tego unormowania w sytuacji,

gdy rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego postępowania toczącego się przed niesądowym organem wymienionym w art. 173 Konstytucji. W tym bowiem zakresie istnieje luka prawna -ustawodawca przewidział możliwość zawieszenia postępowania w związku z prowadzonym postępowaniem cywilnym, karnym, dyscyplinarnym i administracyjnym, lecz już nie w związku z postępowaniem przed Trybunałem Konstytucyjnym, które to postępowanie wywołuje skutki równie doniosłe jak inne postępowania wymienione w art. 177 k.p.c, zaś orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą (art. 190 Konstytucji), zatem wiążą sąd powszechny. Za dopuszczalnością zastosowania w takiej sytuacji art. 177 § 1 k.p.c. wypowiedział się Sąd Najwyższy, wskazując, iż sąd może zawiesić postępowanie w sprawie cywilnej także w przypadku przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu przez sąd w innej sprawie pytania prawnego dotyczącego zgodności z Konstytucją ustawy, która ma być zastosowana (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1994 r., I PRN 61/94, OSNP 1995/1/6). Analogiczny pogląd wyraził także Sąd Apelacyjny w Szczecinie zawieszając podobne sprawy do czasu zakończenia postępowania w sprawie III AUa 766/14.

Sąd Okręgowy podkreślił, że obecnie toczy się kilkanaście spraw o podobnej tematyce. Sprawy te zainicjowały również odwołania płatnika, przy czym każda składa się z kilku połączonych spraw do łącznego rozpoznania i wyrokowania. Kilkadziesiąt kolejnych zostało już przekazane do Sądu Apelacyjnego. Zważywszy jednak na ogromną liczbę podobnych spraw, a co za tym idzie kwotę ewentualnych składek jakie podmiot skarżący winien uiścić i ewentualne komplikacje przy odwróceniu skutków zapadłego już wyroku (ponowna zmiana określenia płatnika, zwrot nienależnie opłaconych składek jednemu podmiotowi, konieczność ich ponownego uiszczenia przez inny podmiot - co może skutkować problemami z uzyskaniem świadczeń i określeniem ilości okresów składkowych oraz podstawy wymiaru świadczenia przez dziesiątki osób fizycznych) w sytuacji gdyby w podobnych sprawach zapadł wyrok oddalający odwołanie, a następnie Trybunał Konstytucyjny stwierdziłby niekonstytucyjność aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie mogłoby się okazać, że nie ma podmiotu gospodarczego, który mógłby złożyć tego rodzaju skargę o wznowienie postępowania albowiem zapłata należnych składek mogłaby doprowadzić do braku płynności finansowej tego podmiotu czy wręcz jego upadłości. Nadto Sąd Okręgowy zawieszając postępowanie kierował się zasadą ekonomiki procesowej.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł organ rentowy, zarzucając naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. polegające na jego zastosowaniu wskutek błędnego przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że rozpoznanie niniejszej sprawy zależy od innych toczących się postępowań cywilnych przed Trybunałem Konstytucyjnym z wniosków Sądu Apelacyjnego w Szczecinie oraz Konfederacji Lewiatan w przedmiocie stwierdzenia zgodności przepisów z Konstytucją, podczas gdy przedmiotowe postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym nie są postępowaniami cywilnymi i nie stanowiły podstawy do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 §1 pkt 1 k.p.c. jest możliwe, jeżeli orzeczenie, które ma zapaść w innym postępowaniu cywilnym będzie prejudykatem, czyli podstawą rozstrzygnięcia sprawy, w której ma być zawieszona postępowanie a taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi, bowiem w dniu 3.06.2016 r. został już wydany wyrok w jednej ze spraw płatnika, tj. w sprawie o sygn. akt VII U 158/15.

Nadto organ rentowy wskazał, że postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym w przedmiocie zgodności z Konstytucją ustawy, która ma być zastosowana w postępowaniu cywilnym nie jest postępowaniem cywilnym. Przepisy o zawieszeniu postępowania cywilnego powinny być interpretowane ściśle, a ich wykładnia nie może prowadzić do tworzenia pozaustawowych przesłanek zawieszenia.

W odpowiedzi na zażalenie (...) sp. z o.o. wniosła o oddalenie zażalenia organu rentowego i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Zdaniem spółki, mimo literalnego brzmienia przepisu art. 177 §1 pkt 1 k.p.c., jego wykładnia celowościowa i funkcjonalna przesądza o możliwości zastosowania tej regulacji jako przesłanki zawieszenia przez sąd postępowania cywilnego, ze względu na postępowanie toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym, którego wynik ma bezpośredni wpływ na to postępowanie cywilne. Odwołująca się wskazała, że do dnia 15 sierpnia 2013 r. obowiązywał § 106 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, który stosowano jako podstawę prawną zawieszenia postępowania cywilnego ze względu na postępowanie toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym w przedmiocie zgodności z Konstytucją aktu prawnego, który miał znaleźć zastosowanie w tym postępowaniu cywilnym. Art. 3 ustawy o TK stanowił natomiast, iż każdy sąd może przedstawić TK pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

Ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, która wejdzie w życie dnia 8 września 2016 r., rozszerzył przewidziany w art. 177 § 1 k.p.c. katalog przesłanek fakultatywnego zawieszenia postępowania przez sąd z urzędu o pkt 3¹, zgodnie z którym sąd może zawiesić postępowania urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed TK albo TSUE.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego okazało się bezzasadne.

Przyczyny fakultatywnego zawieszenia postępowania z urzędu zostały podane w art. 177 k.p.c. Zawieszenie postępowania na podstawie tego przepisu zależy od uznania sądu, jednakże nie może być ono dowolne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego z okoliczności niniejszej sprawy wynika, że zasadniczym dla prawidłowego rozstrzygnięcia sporu między organem rentowym a płatnikiem składek, jest prawidłowa interpretacja przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten dotyczy sytuacji wykonywania pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, a także wykonywania pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Z taką sytuacją zaś mamy do czynienia w sprawie z odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. Niniejsza sprawa dotyczy bowiem odwołania od decyzji wydanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w których organ rentowy stwierdził, że zainteresowani z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z (...) sp. zo.o., a wykonywanych na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., tj. pracodawcy, z którym pozostawali jednocześnie w stosunku pracy, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownicy płatnika składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. Podstawę prawną rozstrzygnięcia niniejszej sprawy będzie w związku z tym stanowił przepis art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.).

Prawidłowo zatem Sąd Okręgowy uznał, że od oceny zgodności z Konstytucją przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej będzie zależało prawidłowe rozstrzygnięcie niniejszego sporu. Tym bardziej, że w uzasadnieniu pytania prawnego skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskazał, że kwestionuje art. 8 ust. 2a w zw. z art. 4 ust. 2a ustawy systemowej rozumiany i stosowany w praktyce Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych w ten sposób, że stanowi podstawę prawną nadania statusu płatnika składek dla pracodawcy za pracownika z tytułu umowy zlecenia zawartej przez tego pracownika z osobą trzecią, na podstawie której to umowy wykonywał pracę na rzecz własnego pracodawcy; a tym samym stanowi wprost podstawę prawną dla decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie których pracodawca zostaje obciążony za wsteczny okres obowiązkiem uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne.

Jednocześnie zauważyć należało, że z dniem 8 września 2016 r. zaczął obowiązywać przepis art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c., który pozwala sądowi zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania

toczącego się przed między innymi Trybunałem Konstytucyjnym. Do czasu wejścia w życie tego przepisu brak było wyraźnej podstawy prawnej do zawieszenia postępowania cywilnego, w przypadku gdy sąd wystąpił z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko zaprezentowane przez odwołującą się spółkę w odpowiedzi na zażalenie, że powyższy przepis został wprowadzony ze względu na konieczność uzupełnienia luki w stanie prawnym, który obowiązywał w dacie wydania zaskarżonego postanowienia.

Mając to na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie.

O kosztach postępowania rozstrzygnie sąd w orzeczeniu kończącym sprawę, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c.